

руйнівного впливу на економіку. Врахування гнучкості фінансового ринку в цьому процесі засновано на логіці самої циклічності, відповідно до якої стан тієї чи іншої економічної системи визначається накопиченим потенціалом на попередніх стадіях економічного або фінансового циклу. Подальшого дослідження при цьому потребують фактори та інструменти фінансової політики, що збільшують гнучкість фінансового ринку та його функціональну спроможність, характерні для країн із економікою що зазнала трансформаційних викликів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Global Financial Development Report 2013 «Rethinking the Role of the State in Finance» [Electronic resource]. - Access mode: https://www.imf.org/external/np/seminars/eng/2012/spr/pdf/DK_p.pdf
2. Borio C. The financial cycle and macroeconomics: What have we learnt? [Electronic resource] / Claudio Borio. – 2012. - Access mode: <http://www.bis.org/publ/work395.pdf>
3. Bartholomew P. Fundamentals of Systemic Risk in Banking, Financial Markets, and Systemic Risk/ Bartholomew Philip, and Gary Whalen// Research in Financial Services: Private and Public Policy, 1995, Volume 7 of JAI Press, pp. 3–17.
4. Bordo M. Aggregate Price Shocks and Financial Instability: an Historical Analysis/ M. Bordo, M. Dueker, D. Wheelock / NBER Working Paper 7652. - Cambridge, MA: National Bureau of Economic Research.
5. Зінченко В.О. Сутність і поняття стійкості банківської системи/ В.О. Зінченко// Вісник УАБС. – 2007. - №2(23). – С. 83-86.
6. The financial cycle and macroeconomics: What have we learnt? [Electronic resource]/ Claudio Borio. – 2012. - Access mode: <http://www.bis.org/publ/work395.pdf>
7. Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку: В 3 т. (Т. 2.: Механізми грошового та фондового ринків і їх вплив на розвиток економіки України)/ За ред.чл.-кор. АН України А.І. Даниленка. – К.: Фенікс, 2008. – 442 с.
8. Reinhart C. Growth in a Time of Debt / Carmen M. Reinhart, Kenneth S. Rogoff // American Economic Review: Papers & Proceedings. - 2010. – May. – P. 573–578
9. McCauley R. Special Feature: Size and Liquidity of Government Bonds / R. McCauley, E. Remolona // BIS Quarterly Review. - 2000. - November.
10. IMF (International Monetary Fund): Development of Corporate Bond Markets in Emerging Market Countries. Global Financial Stability Report: Market Developments and Issues [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/2005/02/pdf/chp4.pdf>
11. Dell’Ariccia D. Policies for Macrofinancial Stability: How to Deal with Credit Booms [Electronic resource] / Giovanni Dell’Ariccia, Deniz Igan, Luc Laeven, Hui Tong. – 2012. - Access mode: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2012/sdn1206.pdf>

УДК330.322:332.021.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ В УКРАЇНІ

Лапшина К.О., асистент кафедри менеджменту Донецького національного університету

Лапшина К.О. Правові аспекти державного регулювання інвестування інноваційних проєктів в Україні.

В статті доведено, що проведення ефективної державної економічної політики, націленої на створення ефективного ринкового порядку, припускає наявність відповідної мотивації у державних агентів, представників законодавчої і виконавчої влади. Відсутність такої мотивації є не менш серйозною перешкодою і обмеженням для створення інноваційної економіки, чим мотивація власника. Зміна відношення підприємств до інновацій - це, передусім, проблема зміни існуючого господарського порядку і його інститутів.

Ключові слова: державне регулювання, інвестування, інноваційний проєкт, правові аспекти

Лапшина Е.А. Правовые аспекты государственного регулирования инвестирования инновационных проектов в Украине.

В статье доказано, что проведение эффективной государственной экономической политики, нацеленной на создание эффективного рыночного порядка, предполагает наличие соответствующей мотивации у государственных агентов, представителей законодательной и исполнительной власти. Отсутствие такой мотивации является не менее серьезным препятствием и ограничением для создания инновационной экономики, чем мотивация собственника. Изменение отношения предприятий к инновациям - это, прежде всего, проблема изменения существующего хозяйственного порядка и его институтов.

Ключевые слова: государственное регулирование, инвестирование, инновационный проект, правовые аспекты

Lapshina K. Legal aspects of state regulation of innovative investment projects in Ukraine.

In the article it is proved that an effective state economic policy aimed at establishment of effective market order implies the availability of adequate motivation of state agents, representatives of legislative and Executive power. The absence of such a motivation is not less serious obstacle and constraint to create innovative economy than the motivation of the owner. The change of attitude of enterprises to innovate is, first of all, the problem of changing the existing economic order and its institutions.

Keywords: government regulation, investment, innovative design, legal aspects

На сьогоднішньому етапі розвитку економіки світу національну безпеку держави, конкурентоспроможність її на ринках послуг і товарів, рівень життя людей визначають здатність до науково-технічного прогресу, уміння винаходити й масово засвоювати результати інтелектуальної діяльності. Конкуренція між розвиненими країнами перетворилася на конкуренцію у сфері науки, технологій та освіти. При цьому ефективність функціонування сектору генерації знань визначається якістю його результатів.

Ситуація в середовищі інноваційної діяльності на даний момент полягає в тому, що хоча і є нормативно-правові основи для введення на український ринок різних новаторських рішень, але немає системної зацікавленості в них з боку держави. Бракує фінансової підтримки, через що доводиться шукати приватних інвесторів. Але кожен інвестор бажає вкладати свої кошти в потенційно цікавий для нього проєкт, рідко хто займається підтримкою науки з альтруїстичних мотивів. Тому дуже часто складаються ситуації безконтрольного порушення зобов'язань інвесторами, що може призводити до передчасного завершення проєкту. А на сьогоднішній день України, як ніколи потрібні інноваційні проєкти, що реалізуються, тому що в сучасних умовах застарювання устаткування на виробництві, занепаду у багатьох сферах господарювання, інноваційна діяльність - це один з напрямів, який може врятувати положення національної економіки від занепаду. Також іншою проблемою в інноваційній діяльності є політичні і економічні інститути українського суспільства, асиметрія економічної влади і виростає на її основі господарський порядок. Те, що є умовою максимізації прибутку при рентному шляху - приватна економічна влада - є одночасно основною перешкодою для інноваційного розвитку. Саме у цьому і полягає актуальність цієї теми роботи.

Серед вітчизняних та зарубіжних авторів, які займалися розробкою та аналізом питань щодо інноваційного розвитку нашої країни, державного її регулювання треба зазначити Амошу О.І., Вишневецького В.П., Гребьонкина С.С., Гриньову Б. В., Демент'єва В.В., Дутчак Ж.І., Ілляшенко С. М., Микитюка П.П., Ногіна В.І., Семіноженка В. П., Седова А.О., Федулову Л. І., Шовкалюк В. С.

Змістом інноваційної діяльності в економічній сфері є створення і поширення нововведень в матеріальному виробництві. Вона є ланкою між науковою і виробничою сферою, в результаті взаємозв'язку, яких реалізуються техніко-економічні потреби суспільства.

Головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного створення, розвитку і використання науково-технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій, виробництва і реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

Система заходів, за допомогою яких здійснюється державна інноваційна політика в провідних країнах світу, передбачає:

- 1) Фінансування. У США ефективні дослідницькі центри і венчурні фонди перші 5 років повністю або частково фінансуються з федерального бюджету. У Франції пряме фінансування інноваційних розробок складає 50% на їх створення.
- 2) Безкоштовна видача ліцензій на комерційне використання винаходів (США).
- 3) Надання позик і кредитів (без виплати відсотків - Швеція; надання дешевих кредитів - Японія).
- 4) Створення фондів впровадження інновації з урахуванням ризику (Нідерланди, Швейцарія, Франція).
- 5) Податкова політика. У США налічується більше ніж 100 пільг, які активізують науково-технічний прогрес. У цій країні сума недоотриманих у формі податкових засобів відповідає вкладам фірм в інноваційний процес. У Ірландії застосовується зниження ставок оподаткування для компаній, виконуючих науково-дослідницькі і дослідно-конструкторські роботи (НДДКР).
- 6) Амортизаційна політика. У високорозвинених країнах широко застосовується прискорена амортизація устаткування як стимул для оновлення виробничих фондів.
- 7) Створення широкої мережі спеціалізованих державних служб для стимулювання інноваційної діяльності, її фінансової, інформаційної підтримки, допомоги в патентуванні і впровадженні [5, 2].

Українська держава регулює інноваційну діяльність шляхом:

- визначення інноваційної діяльності як необхідної складової інвестиційної і структурно-галузевої політики;
- формування і забезпечення реалізації інноваційних програм і цільових проєктів;
- створення економічних, правових і організаційних умов для забезпечення державного регулювання інноваційної діяльності;
- створення і сприяння розвитку інфраструктури інноваційної діяльності.

Метою роботи є аналіз правових аспектів державного регулювання інновацій в Україні: напрямок розвитку та сучасний стан нормативно-правової бази з цього питання, а також відношення влади до проблем, які виникають в цій сфері.

В Україні на даний момент буде актуальним звернути увагу на такі напрями інвестування в інноваційному розвитку:

- іноземні і вітчизняні інвестиції повинні спрямовуватися на конкретні цільові проєкти, які будуть екологічними, ефективними і енергоекономічними.
- впровадження механізації, автоматизації і комп'ютеризації в галузях важкої промисловості (наприклад видобуток вугілля, виробництво чавуну, а також регулювання викидів тяжких металів в атмосферу).
- сприяння розвитку нетрадиційних джерел енергетичної сировини (виробництво біодизеля, етанолу, а також використання сонячної, повітряної і водної енергії).
- наближення вітчизняних систем стандартизації і сертифікації до світових стандартів.

Успіх інноваційної стратегії безпосередньо залежатиме від здатності держави забезпечити сприятливий інвестиційний клімат, створити належні умови для спрямування фінансових, технологічних і організаційних ресурсів на інноваційні цілі. Інноваційне інвестування може здійснюватися систематично як інноваційна діяльність або як окремі операції (комплекс операцій) інноваційного характеру. Залежно від мети здійснення інноваційне інвестування може бути некомерційним або комерційним.

Некомерційним слід визнати таке інноваційне інвестування, метою проведення якого є виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими термінами окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво і інші сфери громадського життя (тобто отримання прибутку не є метою здійснення такої діяльності, але вона може бути досягнута згодом якогось з її результатів).

Комерційним є інноваційне інвестування, спрямоване на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень і розробок і зумовлене випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

Схематично, в межах державного регулювання, фінансовий механізм науково-технічної та інноваційної діяльності можна представити у наступному вигляді (рис. 1).

Проаналізувавши різні ситуації, які можуть виникати при бажанні інвестувати і розвивати на підприємстві інноваційну сферу діяльності, можна виділити декілька загальних проблем:

- наявність альтернативних джерел доходу і, отже, витрати у вигляді упущеної вигоди від інвестицій. Навіщо вкладати гроші в науководослідницькі і конструкторські розробки і нести пов'язані з цим ризики, коли таку ж величину доходу можна отримати альтернативним шляхом. Тим паче, що технічна відсталість зовсім не є смертельною загрозою для вітчизняного бізнесу. Стосунки з державним апаратом, приміром, можуть мати більше значення для виживаності підприємства, ніж впровадження нових технологій.
- високі транзакційні витрати інноваційної діяльності. Ці витрати є наслідок того факту, що підконтрольна власникові організаційна структура бізнесу абсолютно не пристосована під інноваційні процеси. Організаційна схема управління процесом просування інновацій і інноваційний менеджмент в сучасному бізнесі відсутні. У цій структурі домінують не потреби розвитку виробництва, а короткострокові фінансові інтереси. Управління виробництвом відірване від управління фінансовими потоками і займає підпорядковане положення.

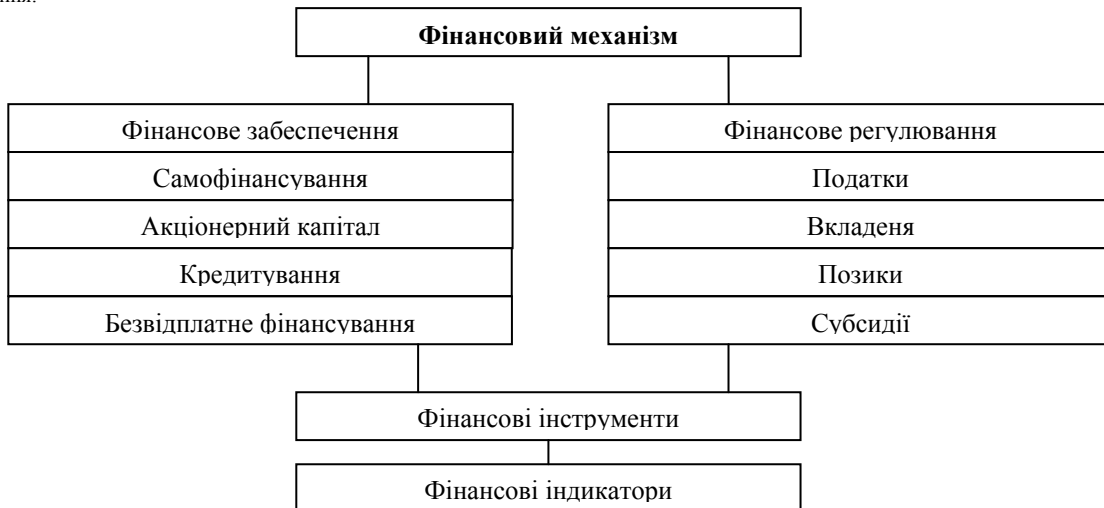

Рис. 1 Структура фінансового механізму інноваційної та наукової діяльності [6, 4]

- кадровий опір. Діючий господарський порядок пред'являє попит на такі кадри, ключовими якостями яких є або ж здатність здійснювати владу і підпорядковувати собі людей, або ж здатність обслуговувати владу і уміння підкорятися. Як і в економіці в цілому, система розподілу доходів усередині бізнес-структур залежить не від здатності генерувати нові технічні рішення, а від місця в ієрархії влади і від близькості до центрів влади. Крім того, має місце опір інноваціям і, головним чином, опір інноваторам на особовому рівні.

- тимчасові горизонти економічного планування і короткостроковість інтересів. У світі домінування приватної, державної і економічної влади ніхто, ні на індивідуальному рівні, ні на рівні фірми, не захищений від свавілля: від того, що його доходи, власність, позиція на підприємстві і, нарешті, особиста свобода не будуть втрачені. Звідси і домінування короткострокових інтересів.

- відсутність інфраструктури для інноваційної діяльності. Здійснення активної інноваційної політики припускає наявність розвинутої інноваційної інфраструктури у вигляді системи підготовки кадрів і науки. Проте максимізація прибутку шляхом зниження витрат, де освіта і наукові розробки були якраз тими витратами, на яких, як здавалося, можна безболісно заощадити, мало слідством відсутність інвестицій, необхідних для відтворення сфери підготовки кадрів і наукових досліджень. У результаті інновації стає просто нікому генерувати і реалізовувати. У нас немає людей, підготовлених до цього. Йдеться не лише про вчених, але і про наявність на виробництві кваліфікованих інженерів, технологів, конструкторів, робітників високої кваліфікації та ін.

Отже основна перешкода інноваційної діяльності - це не відсутність засобів або недолік державного управління процесом інновацій. Вигоди від економічної влади для рентного шляху максимізації доходу є витрачання для інноваційного шляху.

На міжнародному рівні в рейтингу Глобального інноваційного індексу (ГІІ) у 2012 р. Україна посіла 63 місце серед 141 країни світу проти 60-го місця серед 125 країн світу у 2011 р. До факторів, які визначають якість інноваційної діяльності, можна віднести рівень розвитку вищої освіти й стан сфери досліджень і розробок:

- за рівнем розвитку вищої освіти Україна у 2012 р. посіла 34 місце (39 – у 2011 р.), зокрема за показником охоплення вищою освітою – 8, за часткою випускників наукової та інженерної спрямованості – 19 місце;

- оцінка сфери досліджень і розробок включає 3 показники: кількість дослідників на 1 млн. населення – 44 місце, витрати на НДДКР – 37 і якість дослідницьких інститутів – 69 місце;

- за результативністю наукових досліджень Україна у 2012 р. посіла 30 місце (40 – у 2011 р.), зокрема за показниками: зі створення нових наукових знань, що характеризується кількістю патентів та наукових статей – 21 місце, поширення знань – 55 місце [1, 12] (рис. 2).

Показники фінансового забезпечення сфери науки, яка є основою інноваційного розвитку будь-якої країни, в Україні є значно нижчими ніж в інших розвинених країнах світу, що зумовлює подальше посилення технологічного відставання нашої національної економіки. У розвинених країнах зберігається тенденція до збільшення асигнувань на НДДКР: глобальні витрати за останнє десятиліття зростали швидше, ніж глобальний ВВП. Упродовж останніх десяти років зростання капіталовкладень у НДДКР відмічається у США (на 46 %), Японії (на 27 %), ЄС-27 (на 18 %) [3]. Високі темпи демонструють також Фінляндія, Ізраїль, Угорщина, Китай та Індія, що є ознакою широко розповсюджених зусиль економічних систем інтенсифікувати розвиток знань і технологій.

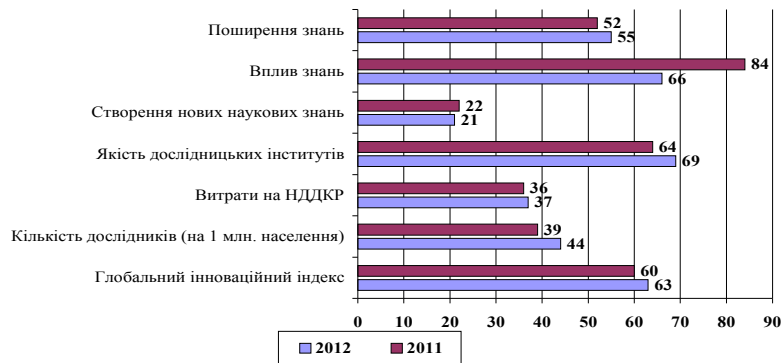

Рис. 2 Рейтинг України згідно критеріїв Глобального інноваційного індексу [1, 12]

У структурі розподілу витрат за галузями наук найбільшу питому вагу мають технічні науки (майже 55%), у той час як частка бюджетного фінансування у загальному обсязі витрат на цю галузь становить 19,8%. Найбільші ж частки бюджетного фінансування у загальному обсязі витрат на галузь припадають на гуманітарні та суспільні науки (відповідно 90,7 та 89,7%) [1, 12].

За середніми обсягами фінансування на 1 організацію у 2012 р. переважали наукові організації в галузі технічних наук (рис. 3).

Рис. 3 Розподіл витрат бюджету України за галузями науки у 2012 р. [1,12]

Законодавство і державне регулювання є одними із складових інвестиційного ризику при здійсненні інноваційного проекту. Законодавство, як правило, не лише впливає на міру інвестиційного ризику, але і регулює можливість інвестування в ті або інші сфери або галузі, визначає порядок використання окремих чинників виробництва - складових інвестиційного потенціалу регіону.

Держава здійснює контроль за інноваційною діяльністю суб'єктів господарювання і інших учасників господарських стосунків, її відповідністю вимогам законодавства і державним інноваційним програмам. Законом можуть бути передбачені області або об'єкти інноваційної діяльності, в яких обмежується чи забороняється використання іноземних інвестицій. На даний момент існує ряд важливих проблем, пов'язаних з визначенням суб'єктів пільгового оподаткування і кредитування за критеріями, пов'язаними з інноваційною діяльністю. Для активізації інноваційної діяльності в Україні необхідно розробити і ввести механізм посилення зацікавленості комерційних банків у збільшенні об'єму інвестицій, в першу чергу шляхом довгострокового кредитування інноваційної діяльності.

Безпосереднім представником влади в галузі інновацій є Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України (Держкомінформнауки). Держкомінформнауки України входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для реалізації державної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, інформатизації, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, створення умов для розвитку інформаційного суспільства.

На даний момент в Україні за допомоги Держкомінформнауки, реалізуються 15 чинних інноваційних проектів, що включені до Державного реєстру. Серед них є розробка і впровадження у серійне виробництво телевізорів кольорового зображення з екраном на рідкокристалічних (LCD) панелях (м. Хмельницький), створення вертикально інтегрованої структури із замкнутим циклом виробництва м'яса свинини (м. Донецьк), організація серійного виробництва агрегатів гідравлічної паливної системи літака АН-148 (м. Харків), організація виробництва голкопробивних нетканних матеріалів торгової марки "НИКОТЕС" (м. Миколаїв), створення виробництва вітчизняних малолітражних дизельних двигунів серії ДТ із залученням державних інвестиційних ресурсів (м. Харків), серійне виробництво сучасних тролейбусів ПМЗ Т2, Е186, автобусів А186 та їх модифікацій Е186-01 і А186-01 (м. Дніпропетровськ) та ін. [10, 8].

У зв'язку з тим, що об'єм інвестицій з Державного бюджету на інноваційні цілі складає незначні суми від його загального об'єму, важливого значення набуває проблема пошуку нових нетрадиційних джерел фінансування інвестицій. Зокрема, для України питанням є пошук і розробка схем залучення засобів населення для фінансування пріоритетних інноваційних проектів і програм.

Необхідність підвищення ефективності правового регулювання інноваційної діяльності припускає, зокрема, удосконалення методики проведення експертизи інноваційних проектів, що є важливим важелем впливу з боку держави на інноваційні процеси.

Всі нормативно-правові акти, які регулюють інноваційну діяльність в Україні можна умовно підрозділити на загальні і спеціальні. До спеціальних належать законодавчі акти, Постанови та Розпорядження Кабінету Міністрів, які було прийнято у роки незалежності України Верховною радою (табл. 1). Основними загальними нормативно-правовими актами, які регулюють інвестиційний і інноваційний клімат в Україні, є:

- Конституція України;
- Господарський, Цивільний, Земельний кодекси України;
- Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України від 13 липня 1999 р. № 916-XIV.

Здебільшого законодавчі акти, пов'язані нормативно-правовим регулюванням інноваційної діяльності, є неузгодженими між собою і, хоча і визначають загальні, найбільш принципові стани, проте не регламентують інноваційну діяльність як логічний інноваційний процес, спрямований на прискорення економічного розвитку України.

Проаналізувавши вже існуючі законодавчі і нормативно-правові акти, для кращого розуміння прагнень українського уряду в області інновацій, розглянемо розробки, котрі розраховані на реалізацію і результативність в недалекому майбутньому.

У 2003 р. Верховна Рада України визначила такі стратегічні пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні на 2003-2013 роки:

- модернізація електростанцій; нові і поновлювані джерела енергії; новітні ресурсозберігаючі технології;
- машинобудування і приладобудування як основа високотехнологічного оновлення усіх галузей виробництва; розвиток високоякісної металургії;
- нанотехнології, мікроелектроніка, інформаційні технології, телекомунікації;
- удосконалення хімічних технологій, нові матеріали, розвиток біотехнологій;
- високотехнологічний розвиток сільського господарства і переробної промисловості;
- транспортні системи: будівництво і реконструкція;
- охорона і оздоровлення людини і довкілля;
- розвиток інноваційної культури суспільства;
- виробництво засобів наземного транспорту, літальних апаратів, плаваючих засобів, пристроїв і устаткування, пов'язаних з транспортом, комплектуючих виробів, розробка і впровадження новітніх технологій для їх складання (виготовлення) [11, 9].

В 2010 р. Комітетом з економічних реформ при Президентові України було розроблено та прийнято Програму економічних реформ на 2010-2014 рр. "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" [7].

Програма охоплює широкий набір стратегічних перетворень за п'ятьма напрямками:

1. Створення базових передумов економічного росту через утримання низького рівня інфляції, стабілізації державних фінансів і створення стійкої фінансової системи.
2. Формування режиму максимального сприяння для бізнесу шляхом зменшення ролі держави в економіці, зниження адміністративних бар'єрів для бізнесу, модернізації податкової системи й поглиблення міжнародної економічної інтеграції України.
3. Модернізація інфраструктури й базових секторів шляхом усунення усталених структурних проблем в енергетичній, вугільній, нафтогазовій галузях і ЖКГ, а також розвитку транспортної інфраструктури й ринку землі. Перехід від дотацій до самоокупності виробництва й соціальних послуг.
4. Збереження й розвиток людського й соціального капіталу шляхом підвищення ефективності й стабільності соціального захисту, поліпшення якості й доступності освіти й медичного обслуговування.
5. Підвищення ефективності державного управління шляхом реформування державної служби й виконавчої влади.

Програма створювалася в робочих групах Комітету з економічних реформ на чолі з Президентом України. Робочі групи об'єднали зусилля представників державного апарату, регіональної влади, бізнесу, українського й міжнародного співтовариства. Їхні об'єднані зусилля у реалізації Програми економічних реформ дозволять ефективно вирішити поставлені в ній завдання.

В ході програми було представлено ряд законопроектів за вісімнадцятьма напрямками, які державна влада планує ухвалити до 2014 р.

Виконання Програми відстежуватиметься за показниками, які були також ухвалені в ході розробки. Серед індикаторів виконання можна визначити декілька показників:

- стабілізація державного боргу як частки ВВП на рівні не більше ніж 45 % до кінця 2013-2014 рр.;
- підвищення позиції України в міжнародному рейтингу простоти ведення бізнесу за показником «сплата податків» не менше ніж на 30 позицій до кінця 2014 р.;
- зниження частки тіньової економіки до 2014 р. на 30 % порівняно з рівнем 2010 р.;
- досягнення рівня інфляції у 5-6 % до 2014 р., відсутність різких стрибків курсу гривні в 2011-2014 рр.;

- зниження частки проблемних активів у загальному портфелі активів банків та інших фінансових установ до 7-8 % до 2011 р., 5 % - до 2014 р.;
- збільшення питомої ваги загального фонду місцевих бюджетів у зведеному загальному фонді держбюджету до 50 % до кінця 2014 р.;
- коефіцієнт заміщення (співвідношення середніх розмірів пенсій і зарплат) – не менше 45 %, у т.ч. із солідарної системи – 40 %;
- присутність ВНЗ України в основних міжнародних рейтингах найкращих університетів;
- підвищення позиції України в міжнародному рейтингу Всесвітнього банку «Ведення бізнесу – 2012» за простотою ведення бізнесу на 40 позицій, зі 142 на 102 місце зі 183-ох країн;
- приріст прямих іноземних інвестицій на 0,5 млрд. дол. США щорічно й досягнення в 2014 р. загального обсягу залучених в економіку України прямих іноземних інвестицій на рівні 77 млрд. дол. США;
- зменшення частки держсектору країни у ВВП з 37 % до 25-30 %;
- збільшення частки інноваційно активних промислових підприємств з 10,7 % до 25% [7].

Таблиця 1

Основні законодавчі акти, що регулюють інвестиційно-інноваційну діяльність в Україні

Закон України № 40-IV «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002	Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлює форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом. Згідно із цим Законом державну підтримку одержують суб'єкти господарювання всіх форм власності, що реалізують в Україні інноваційні проекти, і підприємства всіх форм власності, які мають статус інноваційних.
Закон України № 1560-XII «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991	Цей Закон визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України. Він спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування народного господарства України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції.
Закон України № 1540а-XII «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 10.09.1991	Визначено правовий режим діяльності іноземних інвесторів та гарантії держави щодо здійснення інвестиційної діяльності на території України.
Закон України № 1977-XII «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13.12.1991	Цей Закон є правовою основою функціонування науково-технічної діяльності в Україні. Визначено правовий статус суб'єктів наукової і науково-технічної діяльності, державні гарантії діяльності вчених, наукових працівників, повноваження суб'єктів державного регулювання та управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності, форми і методи державного регулювання та управління у науковій і науково-технічній діяльності.
Закон України № 1602-III «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000	Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади формування цілісної системи прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку України, окремих галузей економіки та окремих адміністративно-територіальних одиниць. Законом встановлюється загальний порядок розроблення, затвердження та виконання зазначених прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку, а також права та відповідальність учасників державного прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку.
Закон України № 2623-III «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001	Цей Закон визначає правові та організаційні засади цілісної системи формування та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні.
Закон України № 2299-III «Про інститути спільного інвестування (пайові та інвестиційні фонди)» від 15.03.2001	Визначає правові та організаційні основи створення, діяльності та відповідальності суб'єктів спільного інвестування, особливості управління їх активами, встановлює вимоги до складу, структури та зберігання активів, особливості розміщення та обігу цінних паперів інститутів спільного інвестування, порядок та обсяг розкриття інформації інститутами спільного інвестування з метою залучення та ефективного розміщення фінансових ресурсів інвесторів тощо.
Закон України № 1563-VI «Про наукові парки» від 25.06.2009	Визначає правові, економічні, організаційні відносини, пов'язані із створенням та функціонуванням наукових парків, і спрямований на інтенсифікацію процесів розроблення, впровадження, виробництва інноваційних продуктів та інноваційної продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Таким чином, аналіз нормативно-правового регулювання інноваційної діяльності в Україні показує, що загальне законодавство, яке закріплює основи державної політики у сфері інноваційної діяльності, досить розвинене, але носить переважно декларативний характер, оскільки не пропонує ефективних механізмів забезпечення виконання державної політики у сфері інноваційної діяльності на рівні спеціальних нормативно-правових актів.

Проведення ефективної державної економічної політики, націленої на створення ефективного ринкового порядку, припускає наявність відповідної мотивації у державних агентів, представників законодавчої і виконавчої влади. Відсутність такої мотивації є не менш серйозною перешкодою і обмеженням для створення інноваційної економіки, чим мотивація власника. Зміна відношення підприємств до інновацій - це, передусім, проблема зміни існуючого господарського порядку і його інститутів. Не можна просто декларувати інноваційну модель. Не можна також обмежитися і розвитком наукової інфраструктури. Необхідно змінити структуру стимулів, змінити мотивації. Для цього необхідно змінити інститути, що обмежують і направляють економічну поведінку.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. The Global Innovation Index 2012. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/gii/main/fullreport/index.html>
2. Дементьев В.П. Почему Украина не инновационная держава: институциональный анализ Дементьев Вячеслав Валентинович, Вишневский Валентин Павлович Журнал институциональных исследований, 2010 - Том: 2, №2, С. 24-28.
3. Державний комітет статистики України. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html
4. Закон України № 40-IV «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002, № 36
5. Законодавче регулювання інноваційної діяльності в Європейському Союзі та державах-членах ЄС / за ред. Г. Авігдора, Ю. Капіці. – К.: Фенікс, 2011. – 704 с.
6. Інвестиції: учебное пособие / Л.Л. Игонина; под ред. д-ра экон. наук, проф. В.А. Слепова. – М.: Экономистъ, 2005. – 478 с.
7. Комітет з економічних реформ при Президентові України, Програма економічних реформ на 2010 - 2014 роки "Заможне суспільство,

конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" від 2 червня 2010 року. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.pravda.com.ua/files/0/9/programa_reform.pdf

8. Кузнецов Б. Т. Инновационный менеджмент: учебное пособие / Б. Т. Кузнецов, А. Б. Кузнецов. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. - 367 с.
9. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – 295 с.
10. Науково-технологічна сфера України. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.dknii.gov.ua/images/stories/buklet_2013.pdf
11. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: збірник / М.В.Стріха, В.С.Шовкалюк, Т.В.Боровіч, Ж.І.Дутчак, А.О.Сєдов. – К.: Прок-Бізнес, 2009. – 40 с.
12. Тодосійчук А. В. Научно-техническое прогнозирование как инструмент повышения качества и обоснованности государственных заданий на выполнение научных исследований и разработок / А. В. Тодосійчук // Биржа интеллектуальной собственности. - 2013. - № 2. - С. 19-32.

УДК 339:338.487

СИНЕРГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ БРЕНДИНГА РЕГИОНА

Леонова Г.Д., к.э.н., доцент Донецкий национальный университет

Леонова Г.Д. Синергічний аспект брендингу регіону

Розглянуті питання маркетингового управління брендингом регіону з метою просування їх інтересів в ринкові процеси. Представлені характеристики бренду території, формалізована залежність системи показників, що визначають синергічний аспект функціонування брендів продукту і регіону. Запропонована формальна модель процесу стратегічного розвитку території як економічного комплексу, яка відбиває взаємозв'язок процесів, що протікають у виробничій і невиробничій сферах регіону.

Ключові слова: маркетингові принципи, брендинг продукту і території, задоволеність покупця, економічний комплекс.

Леонова Г.Д. Синергический аспект брендинга региона

Рассмотрены вопросы маркетингового управления брендингом региона с целью продвижения их интересов в рыночные процессы. Представлены характеристики бренда территории, формализована зависимость системы показателей, определяющих синергический аспект функционирования брендов продукта и региона. Предложена формальная модель процесса стратегического развития территории как экономического комплекса, которая отражает взаимосвязь процессов, протекающих в производственной и непроизводственной сферах региона.

Ключевые слова: маркетинговые принципы, брендинг продукта и территории, удовлетворенность покупателя, экономический комплекс.

Leonova G. Synergistic aspect of branding the region

The questions of marketing management branding of region are considered with the purpose of advancement of their interests in market processes. Sat for brand of territory, dependence of the system of indexes, qualificatory the sinergistical aspect of functioning of brands of product and region formalized. The formal model of process of strategic development of territory is offered as an economic complex, which reflects intercommunication of processes, flowing in productive and unproductive spheres of region.

Keywords: marketing principles, branding of product and territory, satisfaction of customer, economic complex.

Постановка проблеми. Формирование и функционирование бренда территории – составляющая маркетингового глобального перспективного мышления, направленного на концентрацию усилий, обеспечивающих реализацию стратегии создания осведомленности о регионе и на этой основе его ускоренное развитие экономическое, культурное, спортивное, событийное. Весь смысл создания бренда заключается в разработке содержательной системы значений или ассоциаций, связанных с привлечением внимания инвесторов, потребителей, туристов к характерным особенностям территории (продукта), а движущей силой «работы» бренда является его национальное и международное признание.

Особое значение бренд территории имеет для инвесторов и туристов в качестве важнейшей составляющей философии формирования отношения к системе ценностей географического объекта и универсальной цели коммуникации. Отношение к бренду – самый сложный из эффектов коммуникации и включает следующие компоненты [1, с. 129]:

убеждение, то есть собственно отношение;

мнения о конкретной выгоде, различные по своему эмоциональному, рациональному и оценочному влиянию;

возможные автономные эмоции, которые являются частью убеждения о способности бренда соответствовать покупательской мотивации;

«правило выбора», согласно которому мнения и эмоции потребителя складываются в убеждения.

В этой связи деятельность субъектов рынка лежит в плоскости повышенного риска удержания степени достижения удовлетворенности покупателя (Customer Satisfaction Index – CSI).

Таким образом, в широком смысле совершенствование маркетингового управления процессами развития брендинговой деятельности, имеющую региональную направленность и удовлетворяющую потребности покупателя в условиях усиления конкурентной борьбы на фоне нестабильности рыночных ситуаций является актуальным направлением научных исследований.

Анализ последних исследований и публикаций. Проблемы выработки управленческих решений на маркетинговых принципах, направленных на обеспечение устойчивого сбыта определенного объема и качества предложения, которым посвящено большое количество научных трудов [1 – 5], приобретают особое значение в условиях обострения конкуренции, усиления рисков кризисных явлений и нуждаются в дополнительных исследованиях. Образ бренда региона – важнейший инструмент конкурентной борьбы за инвестора и целевого потребителя, создания известности и положительной деловой репутации.

Авторы работы [1, с. 220 – 267] раскрывают приемы брендинга и привлечения внимания потребителей.

В работе [2, с. 301 – 303] авторы рассматривают сущность и содержание торговой марки (англ. – brand), преимущества ее разработки.

В [3, с. 238 – 263] авторы описывают процессы создания брендинга в туристической индустрии и восприятия бренда потребителями.

В работе [4, с. 632 – 649] представлены значение, стратегии выбора и использования, создание капитала торговой марки.

В работе [5, с. 213 – 249] изложены различные аспекты создания успешной торговой марки.

В [6] определены направления совершенствования управления процессами обслуживания клиентов в конкурентной среде на основе повышения потребительской ценности туристского продукта и достижения показателя удовлетворенности покупателя (CSI).

Отличительная особенность публикаций о брендинге – в центре внимания авторов стоит восприятие брендового товара, а не географического региона.

Целью работы является поиск направлений совершенствования маркетингового управления развитием брендинга территорий